

PROGRAM PODPORY
ČESKÉHO
KULTURNÍHO
DĚDICTVÍ
V ZAHRANIČÍ

Závěrečná zpráva o působení lektorky/lektora

Akademický rok: 2017/18

Destinace (země, město): Rusko, Jekatěrinburg

Jméno, příjmení: Mgr. et Mgr. Dagmar Toufarová

Místo působení (univerzita, fakulta, příp. katedra/ústav): Uralská federální univerzita, Humanitní institut, katedra lingvistiky a katedra mezinárodních vztahů

Škola

Lektorka působí na Uralské federální univerzitě (UrFU). V akademickém roce 2017/18 byl na katedře lingvistiky otevřen 1. ročník (dvouletý kurz) českého jazyka, který je zde vyučován jako 3. povinně-volitelný předmět. Kurz navštěvovalo cca 10 studentů (počet se v průběhu roku měnil). V letním semestru 2 studenti přerušili studium, 1 studentka odjela na výměnný pobyt do ČR (MU Brno), 1 studentka vyššího ročníku (navštěvovala kurzy předchozího lektora) se připojila ke kurzu až v letním semestru apod. Atestaci na konci letního semestru úspěšně složily 4 studentky.

Na katedře mezinárodních vztahů byl rovněž otevřen kurz českého jazyka (pro začátečníky) jako povinně-volitelný předmět. I zde počet studentů velmi kolísal – max. 20, kurz úspěšně ukončilo 8 studentů/studentek.

Před příjezdem lektorky byl proveden nábor do kurzu českého jazyka pro zájemce z celé univerzity. Bohužel se tento kurz nepodařilo otevřít.

V letním semestru se podařilo otevřít večerní jednosemestrální kurz českého jazyka (A1) pro zájemce z UrFU a z řad veřejnosti. Kurz úspěšně ukončili 4 frekventanti, kteří získali certifikát z univerzity.

Studenti v Rusku obvykle nastupují na univerzity v nižším věku než v ČR, převážně ve věku (i 16) 17-18 let.

V akademickém roce 2018/19 se předpokládá pokračování stávajících kurzů + otevření nových kurzů pro začátečníky.

Výuka

V Rusku je většinou šestidenní pracovní týden, tzn. výukové hodiny mohou být rozloženy na dny pondělí až sobota. Volná je pouze neděle, která je ale často využívána pro jiné aktivity, např. Česká beseda. K výuce na univerzitě byla používána učebnice *Chcete mluvit česky?* (1. díl, ruská mutace). S kurzem lingvistů bylo zvládnuto za 2 semestry 8 lekcí včetně základní lingvistické terminologie. S kurzem pro studenty mezinárodních vztahů byly probrány 4 lekce, poněvadž jejich hodinová dotace je o polovinu nižší. Navíc se studenti seznámili se základními informacemi a slovní zásobou k tématu geografie a historie Evropy a ČR. Frekventanti intenzivního večerního kurzu s lektorkou prošli 6 lekcí (kurz probíhal pouze v letním semestru, 2x týdně s vyšší hodinovou dotací).

Studenti oceňují jazykové znalosti (ruského jazyka) lektorky, poněvadž jim může vysvětlovat gramatiku v jejich mateřštině. Tohoto bylo využíváno a osvědčilo se především v 1. semestru – začátečníci. Od 2. semestru se lektorka snažila hovořit co nejvíce v cílovém jazyce. Studenti jsou zvyklí spíše na frontální výuku, nebrání se ani gramaticko-překladové metodě, ale zároveň oceňují i možnost konverzace (s rodilým mluvčím) či her. Lektor sestavuje na začátku akademického roku sylabus, připravuje průběžné (min. 2x za semestr) a závěrečné testy. Na konci akademického roku lektorka připravovala 8 testů (pro dvouleté studium) pro akreditaci oboru.

Lektorce se dosud podařilo namotivovat pouze některé studenty denního studia k aktivní účasti i v mimouniverzitních aktivitách (např. návštěva České besedy), ale věří, že s rostoucí úrovní jazykových znalostí poroste i jejich zájem o styk s českým jazykem a kulturou. Jedna studentka byla vyslána na Letní školu slovanských studií (LŠSS) do Prahy.

Podmínky pro výuku

K výuce jsou využívány učebny v budově Humanitního institutu na ulici Turgeněva. Učebny jsou přidělovány dle rozvrhu na celý semestr. Mají různou velikost – dle velikosti skupiny. Vybavení tříd je standardní (lavice, židle, tabule – zelené na křídlo nebo bílé na fix). Pokud chce lektor využít notebook nebo projektor, je potřeba si toto vybavení zapůjčit na katedře.

Lektor má klíč od katedry (2 menší propojené místnosti), kde se potkávají všichni vyučující katedry a své místo zde má i vedoucí katedry a 1 – 2 asistentky z řad studentů. Na katedře je celkem 5 počítačů, ale většinou jsou využívány vedoucí, její zástupkyně a asistentkami. Vyhrazené pracovní místo zde lektor nemá. Většinou pracuje doma. Může také přijít před výukou či zůstat po výuce v některé neobsazené učebně nebo knihovně či univerzitní kavárně apod. Lektorka používala vlastní notebook. Přístup na internet byl možný přes kabel z jiných PC nebo připojením se přes telefon (hotspot). Síť univerzity lektorka zatím nevyužívala.

Ve fondu univerzitní knihovny je málo (asi do 50 ks) publikací vztahujících se k výuce českého jazyka a kultury. V příruční knihovně katedry je asi 300 knih (převážná část publikací jsou dary DZS), které jsou uloženy částečně v jedné skříni na katedře, další část ve skříni v učebně T4 a zbytek ve skladu katedry.

Kopírování a tisk je možný na katedře, ale občas chybí toner. Na chodbách jsou také automaty na tisk a kopírování za peníze (dražší).

Další aktivity kromě vlastní výuky českého jazyka a literatury, jejich rozvržení

Již před příchodem lektorky probíhala v knihovně Bělinského, kde má své sídlo i Centrum českého jazyka a literatury, setkávání pod názvem Česká beseda. Tato setkávání byla obnovena ve spolupráci lektorky s knihovnou Bělinského a pod záštitou českého konzulátu v Jekatěrinburgu. Během akademického roku 2017/18 proběhlo celkem 7 setkání na různá témata, např. základní informace o ČR a stručný přehled dějin, české svátky a tradice, ČR jako turistická destinace aj. Zúčastnili se jich nejen studenti či zájemci o český jazyk, ale také senioři či osoby, které zajímá česká kultura a ČR milují jako turistickou destinaci. Publikum má možnost si přednášku poslechnout dvojjazyčně (lektorka mluví česky, studenti následně překládají do ruského jazyka), tzn. je přístupná i těm, kteří český jazyk neumí vůbec nebo jej ještě neovládají na tak vysoké úrovni. Tradicí se již stalo, že přednáška má dvě části a o přestávce a také po ukončení oficiální části lektorka nabízí ochutnávku českých (vlastnoručně) pečených buchet a rovněž je prostor pro dotazy a konverzaci. Velký ohlas měla i praktická setkání, např. před Vánoci a Velikonocemi, kde lektorka ukazovala přípravu tradičních českých pokrmů. Na vánoční setkání napekli dobrovolníci spolu s lektorkou několik druhů cukroví a přímo během velikonočního setkání proběhla ukázka barvení vajec a přípravy velikonoční nádivky „Hlavičky“.

V dubnu 2018 připravila lektorka český program v rámci projektu Noc knihoven. Lektorka spolupracuje s pracovníky knihovny Bělinského a generálního konzulátu také na výběru témat, zajištění plakátů a materiálů pro výstavy týkajících se české kultury. Během akademického roku 2017/18 proběhly celkem tři výstavy. Lektorka přispěla svou pomocí k organizaci (působila i jako tlumočnice či doprovod českých návštěv) a propagaci tří filmových festivalů, během nichž byla prezentována i česká filmová produkce. Lektorka vypomáhala jako tlumočnice na setkání česko-ruských podnikatelů v rámci oficiální návštěvy (podzim 2017) prezidenta ČR.

Na návrh lektorky zájemci o český jazyk a kulturu společně navštívili Jekatěrinburské muzeum výtvarného umění a také zdejší Divadlo opery a baletu, které v akademickém roce 2017/18 uvádělo dvě české opery – *Rusalku* a *Řecké pašije*.

Ve spolupráci s konzulátem byly vyhlášeny dvě soutěže pro zájemce o český jazyk a kulturu. Druhá soutěž byla vyhlášena na posledním setkání České besedy a ukončena bude na podzim 2018. Výsledky budou vyhlášeny na říjnovém setkání České besedy, které bude tentokrát věnováno oslavě 100 let republiky.

Pro nadcházející akademický rok jsou v přípravě filmové večery, které by se měly konat jedenkrát měsíčně, a to buď v prostorách knihovny Bělinského nebo v jiném kulturním zařízení (např. Boris Jelcin centrum) v Jekatěrinburgu.

Spolupráce s dalšími institucemi

Jak již bylo uvedeno výše, lektorka aktivně spolupracuje nejen s kolegy na univerzitě, ale především v oblasti mimouniverzitních aktivit s pracovníky knihovny Bělinského. Tam se totiž nachází také Centrum českého jazyka a literatury. Ve fondu knihovny a centra je cca 1700 knih vztahujících se k českému jazyku a kultuře. Velmi dobrá spolupráce probíhá i s generálním konzulátem. Aktuálně je v přípravě nová spolupráce se dvěma jazykovými školami (metodicko-didaktické workshopy pro jejich lektory – nerodilé mluvčí) a kulturně-informačním centrem (Boris Jelcin centrum).

Životní podmínky lektora

Lektorka je ubytována na koleji č. 5 – nová budova pro zahraniční studenty a vyučující. Je to jedna ze dvou budov (koleje č. 5 a 8), které byly postaveny asi před dvěma roky. V přízemí se nachází veřejná jídelna, kam je možno od pondělí do pátku chodit na snídani a obědy. Dále se v budově nachází malé fitness, které ale bylo otevřeno jen asi 2 – 3 měsíce a pak z technických důvodů opět uzavřeno. Na každém patře je jedna prádelna s pračkou a několik kuchyňek (jedna kuchyňka pro cca 5 – 6 buněk). V jedné kuchyňce jsou tři sporáky, dostatečně dlouhá linka se čtyřmi dřezy a několik úložných skříněk.

Lektor má k dispozici jeden pokoj. Vždy dva pokoje jsou spojeny do tzv. buňky, pro které je společná předsíň, kde se nachází lednice a také WC a koupelna. Úklid těchto prostor si lektorka se spolubydlící musí zajistit sama, stejně jako svého pokoje. Ostatní prostory jsou uklízeny správou kolejí. Pokoj, který obývá jeden zahraniční lektor, standardně obývají tři studenti. Z tohoto důvodu má lektor na pokoji 3 postele, 3 skříně, 1 stůl, 3 židle, 3 noční stolečky a 1 zasklený balkón (pouze u některých pokojů). Lektorka si dokoupila nebo dovezla: kvalitní matraci, stolní lampičku, rychlovarnou konvici a nádobí.

Ubytování se nachází ca. 40 – 50 min. pěší chůzí od budovy, kde lektorka vyučuje. Je možno také jezdit autobusem/tramvají (zastávka je hned před kolejemi a také přímo před univerzitou – výhoda především ve velmi chladném období). Cena jedné jízdy je 28 rublů.

V okolí ubytování se nachází tři větší supermarkety (Kirovskij, Pjatorka, Monetka) a řada menších obchůdků. Do centra je to zhruba stejně daleko jako na univerzitu.

Doprava z/na letiště taxíkem stojí cca 400-700 rublů (dle provozovatele taxi služby, nejlepší je asi Yandex-Taxi – možno objednat předem a cena je známá předem).

Přímou leteckou dopravu Praha-Jekatěrinburg zajišťují společnosti: ČSA a Ural Air.

Úspěchy

Lektorce se podařilo zajistit asi 20 kg doplňkových materiálů (brožury + mapy) od CzechTourism, Prague City Tourism, Vysočina Tourism a Turistického informačního centra Jihlava. Tyto byly do Jekatěrinburgu dopraveny díky českému generálnímu konzulátu Jekatěrinburg diplomatickou poštou. Materiály byly použity

jako součást výstav a část byla poskytnuta vízovému centru na propagaci ČR. Zbytek bude použit ve výuce a také pro zájemce o český jazyk a kulturu v podzimním období 2018.

Doporučení pro případné zájemce o působení na lektorátu:

Pří žádání o první vízum v ČR je potřeba mimo jiné přiložit doklad o testu na HIV, a to v ruském jazyce (toto nebylo uvedeno na webové stránce vízového centra, potvrzení v angličtině/češtině nepřijali). Lektorovi je uděleno pracovní vízum Z na 3 měsíce.

Po příletu do Ruska musí lektor projít dvě vstupní lékařské prohlídky (jedna pro ubytovací komisi, druhá kvůli pracovní smlouvě s univerzitou, a to včetně znovu absolvování testu na HIV).

S vyřízením víza v Rusku pomáhají pracovníci univerzity (především kabinet 107 v budově na Lenina 51).

Lektorovi je vyplácena odměna až od data, které je uvedeno na pracovní smlouvě (pokud učil před tímto datem, není mu odměna vyplacena). Proto se doporučuje přijet v dostatečném předstihu před začátkem semestru, aby lektor stihl obejít všechny potřebné úřady (všechny procedury trvají ca. 2 - 3 týdny). Ubytování si platí lektor sám, stejně jako telefon a internet. Při vstupu na koleje a univerzitu se lektor musí vždy prokazovat propustkou.

V každém případě je znalost ruského jazyka pro lektora (jak pro pracovní, tak pro osobní život) velkou výhodou.

Univerzita požaduje, aby si lektor zřídil účet u ruské banky, např. SBERBANK, kam je mu následně převáděna výplata. Z tohoto účtu může také prostřednictvím tzv. *ličnyj kabinet* provádět online transakce, např. platby za telefon a internet. Pokud lektor často nakupuje nebo se stravuje v nějaké síti supermarketů/restaurací, je vhodné si pořídit jejich slevovou/bonusovou kartu.

Různé

Lektor působící v této destinaci by měl mít přehled o geografii Ruska, povědomí o historickém vývoji země (včetně souvislostí s ČR) a také se zajímat o aktuální politické dění. Je vhodné zachovávat diplomatický přístup, případně konzultovat např. témata setkání České besedy s pracovníky konzulátu. Je potřeba si uvědomit, že Rusko je velká země, a tudíž i vzdálenosti jsou zde jiné.

Zde je uveden přehled svátků, které jsou v Rusku slaveny: <https://www.statnisvatky.eu/rusko/>, <http://uralvonline.ru/?id=gosudarstvennye-prazdniki-rossii>

Ačkoli bez problémů funguje Google, je vhodné používat místní vyhledávače, např. Yandex

Fotografie

